

HAVEGLÆDER

— forår 2019 —

Hængende skønheder
til mindre haver

Prøv at dyrke sødkartofler

Rododendron
- for løvets skyld

Magnolie

Sådan planter og plejer du
forårets smukke træ.

Indhold

4 Maj måneds tjekliste

Nu kan de fleste planter sagtens tåle at blive plantet ud, og de første grøntsager kan høstes til stor glæde for hele familien. Krukkerne skal fyldes med skønne blomster, og du skal huske at gøde jorden. I drivhuset skal der knibes skud og bindes op.

6 Magnolie

Sådan planter og passer du magnolie, som er én af årstidens store trækplastre. Her kan du se nogle af de lidt nyere sorter med meget mørke blomster og dem med gule.

10 Fingerbøl - en dragende staude

Fingerbøl er med til at fremhæve Cottage Garden stilen. Fingerbøl har også evnen til at understrege den vilde stemning i haven; men er fingerbøl en staude eller sommerblomst? Du får svaret på disse sider.

13 Rododendron - for løvets skyld

Rododendron kan meget mere end at danne overdådige blomster hvert forår. Vidste du, at der er en hel del rododendron, der har særdeles dekorative blade? De er blevet meget populære, og forædlerne har travlt med at krydse sig frem til endnu flere smukke typer.

16 Fru Pedersens forunderlige univers

Vi er på besøg i en meget speciel oase i Vestjylland. Her bruger Anette Pedersen de fleste vågne timer i haven eller foran computeren, hvor hun deler haveglæden med et stort antal følgere. Bliv inspireret af hendes måde at gribe haven an på.

20 Sådan får du de flotteste ærter

Forspiring, direkte såning i køkkenhaven eller i højbedet kombineret med det rigtige voksested er et godt udgangspunkt for at lykkes med ærter. Prøv også både de hurtige lave sorter og de høje med længere høstperiode.

22 Prøv at dyrke søde kartofler

Søde kartofler er en spændende grøntsag at prøve kræfter med. Den kan dyrkes i køkkenhaven eller i en stor krukke. Du får her opskriften på at dyrke dine egne søde kartofler.

24 Hængende skønheder til mindre haver

Træer, der er toppodede med nedhængende vækst egner sig perfekt til de mindre haver. Du får her otte forskellige hængende skønheder.

28 Stauder der blomstrer to gange

Vælg blandt disse 20 forskellige stauder, når du vil forlænge blomstringstiden i din have. Du får nemt en ekstra blomstring, hvis du studser de visne blomsterstande efter første blomstring.

30 Aspargesrisotto

Høst friske aspargesskud og brug dem i denne fantastiske ret, som også er meget let at lave.

31 Rabarberketchup

Der kan trækkes mange stængler i rabarberbedet lige nu. Prøv at lave denne ketchup, som giver en ny og spændende smag til sommerens grillretter.

Velkommen til Haveglæder

Magasinet som giver inspiration, viden og løsninger til haven.

Så eksploderer det hele i et overdådigt festfyrværkeri af farver. Frugttræerne, magnolierne og guldregnen blomstrer. Rododendron og syrener blomstrer - og det samme gør et væld af stauder og tulipaner. Og ikke nok med, at der er en rigdom af blomster, så pibler de grønne asparges op af jorden, og de første rabarber kan trækkes. Ramsløg, purløg og persille kan plukkes og bruges i aftensmaden. Maj er en fantastisk måned med lyset, duftene, insekternes summen og et væld af havens fuglestemmer. Det er fantastisk at sidde på en bænk eller stol i haven og bare betragte og lytte til det hele. Maj måned er også en travl måned i haven. Køkkenhaven skal sås til. Tomater, peber og auberginer skal plantes i drivhuset; og så er det tid til at lade sig inspirere i havecentret, så haven kan plantes til med nye spændende stauder, slyngplanter, rododendron, magnolier – ja, alt hvad plantehjertet begærer.

Maj måned er måneden, hvori tulipanerne står i fuldt flor – selvfølgelig afhængige af vejret. For et par år siden besøgte jeg den hollandske blomsterpark Keukenhof. Hvis man er fra den sydvestlige del af Danmark og har hørt lidt plattysk eller frisisk, kan man næsten uden at forstå hollandsk se, at 'Keukenhof' betyder køkkenhave. Glem alt om køkkenhave. Det er stedet, hvis man er interesseret i forårsløg. Her er alt, hvad et blomsterherte begærer – påskeliljer i alle varianter, hyacinter, tulipaner og alt i forårsblomstrende løgvækster. Parken er på 32 hektar, så afsæt mindst fire timer til besøget. Mit besøg var sammenfaldende med filmen "Tulip Fever", som er en tæt pakket film baseret på Deborah Moggachs bog af samme navn. Filmen kombinerer kostumedrama, romantik og komik med den historisk spændende tulipanboble eller krak i 1600-tallets Nederland. Filmen beskriver datidens finanskrisen. Det handler bare om tulipaner. Det hele startede i 1572, da hollænderen Charles de l'Écluse også kaldet Clusius modtager tulipanfrø og løg i Wien. Senere tog Clusius tulipanløg med hjem fra Konstantinopel – hovedstad i det daværende Osmaniske Rige – det nuværende Istanbul (Tulipaner gror vildt i Tyrkiet og Iran). Charles de l'Écluse plantede tulipanløgene i Leiden Botaniske Have. Hollands ældste botaniske have og tilmed blandt verdens ældste. Interessen for den smukke tulipan stiger over hele Europa. Der bliver etableret planteskoler som formerer og forædler tulipaner. Tulipaner bliver motiv på hollandske kakler, og i 1612 kommer det første løgkatalog. Tulipaner bliver gengivet på kobberstik – i mangel af bedre. Året 1620 er revolutionerende for forædlingen af tulipaner, da det er første gang, at papegøjetulipaner beskrives. Det går stærkt, og flere kaster sig over forædlingen og dyrkningen af tulipaner. Priserne stiger med den øgede efterspørgsel på tulipanløg, og pludselig breder tulipanfeberen sig til alle samfundslag. Tulipaner gik fra at være en handelsvare, til at blive et investeringsobjekt. I 1623 sælges et tulipanløg for 1000 gylden. I 1636 sælges et tilsvarende tulipanløg for det astronomiske beløb af 5.500 gylden. Amsterdams borgmester havde en årsløn på knap 500 gylden; og et af de kendte huse ved Amsterdams kanaler kostede mellem 16.000 - 17.000 gylden. Landmænd bytter deres gårde for tulipanløg, og den udslagsgivende tulipan er sorten 'Semper Augustus' – en smuk tulipan med et langstrakt hoved med røde striber. Boblen brister. Bunden går ud af markedet. Folk går fallit. Nederlands økonomi bliver ramt meget hårdt.

Trods nederlag kæmpede hollænderne sig tilbage på markedet, og de har i dag 80% af al handel med tulipanløg. Tulipanen er og bliver Hollands kendetegn.

Til alle der har en mor – glem hende nu ikke på Mors Dag!

Haveglæder er meget mere end det magasin, du læser nu ...

Det er også WWW.HAVEGLÆDER.DK, hvor du kan blive endnu mere inspireret. Søg på artikler og videoer om emner, du gerne vil vide mere om. Her kan du også finde informationer om tusindvis af planter til haven, terrassen og altankassen. Du kan også melde dig til vores nyhedsbrev, hvor du får aktuelle tips og gode råd til havens gøremål – helt gratis.

Med dette ønsker vi at din Haveglæde vil vokse og dine drømme gå i opfyldelse.

Følg os på

Udgiver www.danskehavecentre.dk

Fotos GAP Photos Ltd, England, Flora Info (PBA), Hortus Advising, Basta Planter, Colourbox.dk, Fotolia

Tekst Hortusadvising.dk ved Marianne Bachmann Andersen

Layout/tryk Grafisk Produktion Odense, www.gpo.dk

ISSN 2245-8190

ISSN 2245-8204 (online)

Per Boisen Andersen,
direktør for brancheforeningen Danske Havecentre

Maj måneds tjekliste

Planteværkstedet

Maj måned bringer lange dage med masser af lys til planterne, så det er ved at være på tide, at køkkenhaven kan sås til. Måske dyrker du grøntsager i højbede, og her vil jordens temperatur ofte være lidt højere. Det betyder så, at du kan komme hurtigere i gang; og at frøene behøver kortere tid til at spire. Temperaturen skal måles i jorden. Husk at sætte jordtermometeret til måling i rodzonen.

GRØNTSAGER SOM KAN SÅS

	Minimum jordtemperatur
Pastinak, radise, salat og spinat	5 grader C
Dild	7 grader C
Gulerødder, ærter, rødbeder, bladbeder, rucola	10 grader C
Sommersquash, bønner, græskar, frilandsagurk	15 grader C

Grøntsager, som du enten selv har forspiret, eller som gartneren har klaret for dig, er lige til at plante ud. Der findes et stort og bredt udvalg af både kål, ærter, bønner og salater – lige til at komme godt i gang med her i maj måned.

I DRIVHUSET er det tid til at få plantet tomat-, peber-, chili- og aubergineplanter ud i drivhuset. Vent til sidst på måneden med at plante agurke- og melonplanter, for de er meget varme-krævende.

I DRIVHUSET har du muligvis overvintret krukker med sarte planter, og de kan sagtens tåle at komme udenfor nu. Det samme gælder georgineknoldene, som du sikkert har haft til drivning. I maj måned får vi af og til lidt nattefrost – så gælder det om at dække de nye sarte

planter til med lidt beskyttende fiberdug. Så nyt græs, hvis der er bare pletter i din plæne efter vinterens mosdannende periode.

Plant friske jordbærplanter og nye frugtbuske. Et æbletræ er heller ikke af vejen og vil snart bære de første dejlige æbler.

KRYDDERURTER

Nu kan alle krydderurter plantes - også:

- Rosmarin
- Citronverbena
- Citrongræs
- Basilikum
- Koriander
- Olivenurt

Til køkkenet

Der er masser af friske stængler i rabarberbedet; og i aspargesbedet gælder det også om at få høstet, inden stænglerne bliver for høje og danner top. Du skal ophøre med at høste flere asparges til sankthans. Planterne har brug for at danne nye rodkud, så du igen til næste forår kan høste friske asparges.

Nye radiser og salat er klar til frokosten på en lun terrasse, og duftende syrener

er nemme at dække bordet med, for de kan sagtens klippes til en buket. Sidst på måneden begynder hylden at blomstre, og så skal du være klar til at lave dejlig frisk hyldeblomstdrik.

Der er ved at være mange blomster til buketterne. Narcisser fra løgbedet, vortemælk, løjtnantshjerte, bjergknopurt og akelejer fra staudebedet, og hold øje med pæonerne, som snart viser deres fantastiske blomster.

Krukkegødning

I foråret planter vi krukker til med skønne sommerblomster, som helst skal blomstre sommeren igennem. Det kræver god plantejord og masser af gødning. Brug dette skema som vejledning til dosering af gødningstabletter:

Diameter på krukken	Volumen	Antal tabletter
14-15 cm	1 l	1
17 cm	2 l	1
19 cm	3 l	2
21 cm	4 l	2
24 cm	6 l	3
27 cm	9 l	4-5

HAVEGØDNING

Hylderne med gødning kan være svære at overskue, men hvis du vil gøre dit bedste for dine planter i haven, så snak med din gartner, som både kan anbefale en all-round gødning til det meste af haven, men som også har gode råd til specialgødninger til eks. surbundsbedet og græsplænen.

ROSENBEDET

Igen i maj måned skal du gøde dine roser i haven. Rosengødning er tilpasset planternes behov, og den holder ca. 1 måned.

GRÆSPLEEN

I maj er det godt at give græsplænen 2-3 kg plænegødning pr. 100 m². Gødskning giver tæt plæne, hvor der er mindre ukrudt og mos.

HUSK OGSÅ AT VANDE

Maj måned er ofte nedbørsfattig, og planternes generelle sundhed forbedres væsentligt, hvis du vander dem i foråret. Du

skal især være klar med vand disse steder:

- Alle nyplantede planter (Alle planter, som du har plantet inden for de seneste 24 måneder)
- Surbundsbedet og blåbærbedet, hvor jorden hurtigere tørrer ud
- Roseerne, som for alvor opretholder sundheden, når de ikke tørster
- Krukkerne, som har et mindre jordvolumen
- Drivhuset, som jo aldrig får vand fra oven
- Jordbær- og kartoffelbedet

Beskæring og opbinding

- I rabarberbedet skal du fjerne de oprette blomstrende skud. Klip dem af ved jordoverfladen
- Knib tomatplanternes sideskud af
- Fjern de første blomster på peber- og chiliplanterne
- Tomat- og agurkeplanter bindes op
- Slyngrosernes nye kraftige skud skal bindes ind, så vinden ikke skader dem
- Klematis vokser op mod 1 m inden de går i blomst, og topene skal bindes op
- Støtte til høje stauder er godt at få etableret nu. Staudelatyris og staudeklematis skal altid have hjælp. Måske skal pæonerne med de tunge hoveder støttes eller holdes sammen med en snor? I dit havecenter kan du se udvalget af staudestativer, som er nemme at anvende,

Magnolie

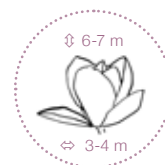
Brooklyn Botanic Garden

Brooklyn Botanic Garden spiller en central rolle i forædlingen af Magnolia; og skulle du nogensinde få muligheden for at besøge haven i april måned, så kan det varmt anbefales.

Den mest almindelige magnolie er *Magnolia x soulangeana* som i starten af 1900-tallet var resultatet af franskmænden Étienne Soulangé-Bodins krydsning af to magnoliearter. Først i 1950'erne resulterede et krydsningsprogram i Brooklyn botaniske have i en række nye sorter. Målet var at krydse den gule farve fra en hjemmehørende art ind i de asiatiske, og den mest kendte er sorten 'Elisabeth', som blev navngivet i 1978.

Magnolia soulangeana

Almindelig magnolie, som er bjergtagende smuk i blomstringen – især fordi der endnu ikke er blade på planten. Der er en del variation i denne art, og det betyder bl.a., at man kan være heldig, at blomsterne dufter. Forholdsvis tidlig blomstring fra midten af april måned med risiko for frostskaadede blomster. Efterblomstring i sensommeren ses ofte.

Plant og plej

Når du køber en magnolie til din have, er den faktisk allerede flere år gammel. Er det én af arterne, så er den enten formeret fra frø eller som stikling, mens alle sorterne er podede. Magnolie vokser ikke så stærkt, så det vil ikke være ualmindeligt, at en plante på 1,5 – 2 m er fem år gammel. De podede sorter vil hurtigt blomstre, mens de frøformerede først for alvor blomstrer, når de har fået lidt størrelse.

Jordforhold

Magnolieplantens rødder er højtliggende, og derfor skal jorden kunne holde på vandet. Omvendt må planten ikke stå så fugtigt, at der er risiko for stående vand vinteren over. Jorden skal være humusholdig og porøs, så hvis du har meget lerholdig jord, er det en god idé at iblande spagnum, når du planter. Alle magnolier vokser i surbundsjord, men det er ikke et krav. Det vigtigste er, at jorden er spagnumholdig.

Plantning

Grav et hul, der er 75 - 100 cm i diameter og ca. 50 cm i dybden. Løsn jorden godt i bunden og placér nu træet. Løft potteklumpen op, så den næsten

flugter med jordoverfladen og fyld op med spagnum i en god grov kvalitet. Magnolie må ikke plantes for dybt. Vand godt til.

Lysforhold

Solrig placering giver flest blomster, men magnolie trives også fint i halvskygge eller vandrede skygge.

Vanding

Ved plantning vandes med mindst 20 l vand. Vand altid dine nyplantede magnolier de første to år. Vand med 10 – 20 l vand hver gang og især i maj måned, der ofte er nedbørsfattig. Gødning hvert forår inden blomstring og igen når blomstringen er overstået, sikrer at der dannes nye skud og blomster.

Beskæring

Hvis du har brug for at forme din magnolie, så er det tidlige forår et godt tidspunkt, for du kan bruge de afklippede grene til drivning. Undlad større beskæringer, for det vil ødelægge den smukke naturlige vækstform.

Magnolia 'Galaxy'

Ønsker du lidt fart på din magnolie, så er 'Galaxy' en af de sorter, der har størst tilvækst. Grenene er oprette og bladene indtil 20 cm store. Middeltidlig blomstring fra slutningen af april.

Magnolia 'Genie'

'Genie' er en af de nyere sorter af magnolie og udmærker sig ved at få meget mørke blomster. Det lidt slanke træ danner et meget stort antal blomster hvert år. Blomsterne er skålførmede og helt mørke. Forholdsvis tidligt udspring.

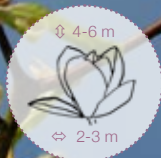
Magnolia sieboldii

Meget karakteristiske åkandeførmede blomster. De er 7-10 cm store, hvide med iøjnefaldende støvdragere, og så dufter de. Lang blomstringstid startende i maj. Mindre blomstring i august er helt normal.

Magnolia 'Susan'

Smukt træ med oprette grene og et stort antal mørkrosa blomster i maj måned. 'Susan' er en meget populær sort, og det skyldes især dens store blomstervillighed og de meget smukke tulipanførmede blomster.

Magnolia x loebneri 'Merrill'

Denne magnolie-krydsning blomstrer overdådigt med helt hvide blomster i april og maj måned. Et stort og bredkronet magnolietræ til dem, der bare ikke kan få nok af de smukke tulipanformede blomster

Magnolia 'Black Tulip'

Flotte tulipanformede mørkerosa blomster foldes ud fra de næsten helt sorte knopper i april, og blomstringen fortsætter hele maj måned. 'Black Tulip' magnolietræet er let søjleformet og passer godt ind i de fleste haver.

Magnolia x brooklynensis 'Yellow Bird'

Forholdsvis kraftigt voksende med mange grene og tilhørende smukke gule blomster, der næsten ligner gule tulipaner. Blomstringen sker fra slutningen af april og ind i maj måned. Sporadisk blomstring i sensommeren ses ofte. Friskgrønt løv.

Magnolia x brooklynensis 'Elizabeth'

Rigtig flotte store gule svagt duftende blomster på et flerstammet træ med mange grene. Imponerende blomstring på et nøgent træ i april – maj måned. Blomsterne kan være op til 20 cm store.

Blomstrende
fingerbøl passer rigtig
godt ind i mange haver og
understreger Cottage-stilen.
De lange oprette blomsterstande
er så stærke, at de aldrig bræk-
ker i vinden; og selvom der er
tale om kortlivede stauder, så
vil de være i stand til at
så sig selv.

Fingerbøl

- en dragende staude

Perfekt til bier

Vilde bier i haven er virkelig blevet et emne, som vi har brug for at forholde os til. Bestanden af vilde bier er truet, så når der skal plantes nyt, bør vi også skele til planternes evne til at fremme de vilde bier. Fingerbøls blomster er udformet som et rør, og det tiltrækker en speciel gruppe af bier – nemlig langtungebier, hvortil de mange forskellige humlebier hører. På en solrig dag høres en brummen og summen fra planten, som sagtens kan bære indtil flere humlebier på én gang. Kig også grundigt på de tegninger, som blomsterne har – de viser vej til den dejlige nektar, som bierne skal bruge. I takt med at nye blomster åbner sig, visner de allerede bestøvede blomster, hvilket hindrer selvbestøvning, men fremmer krydsbestøvning, når bien slår sig ned i en anden fingerbøl med pollen på ryggen.

Toårig eller kortlivet

Når en plante sættes i kategorien "toårig" betyder det, at den det første år danner en basis, hvor der kun er grønne blade, og andet år blomstrer den, sætter frø og visner ned. *Digitalis purpurea* opfører sig for det meste som en toårig plante, men mange oplever, at det er en fin staupe i haven – altså en staupe, som år efter år vokser op og blomstrer. Efter plantens frøsætning står blomsterstanden tilbage visnen og tør. Nogle gange vokser der en ny blomsterstand op fra bladrossetten, og andre gange dør hele planten. Vi kan derfor ikke med sikkerhed sige, at fingerbøl er en helt almindelig mangeårig staupe, og derfor hører den til "de kortlivedes" slags.

Bedste placering i haven

Fingerbøl er rimeligt robuste og nemme planter i haven. De kan sagtens vokse i surbundsbedet; men helt almindelig havejord vokser de også fint i. De har det bedst, hvis jorden er rimelig vandholdende og fugtig, og står de meget solrigt, vil de elske at blive vandet lidt ekstra. Du kan også sagtens plante fingerbøl i krukker og have stor glæde af deres smukke og lange blomstring. De trives bedst i fuld sol eller i halvskygge, og er fuldt vinterhårdføre. Bladrossetten står grøn sommeren igennem; og når du blot fjerner den kedelige visne frøstængel i det tidlige forår, så er der ikke mere pasning, du skal sørge for.

Kend fingerbøls småplanter

Det er en god idé at lære frøplanter fra fingerbøl grundigt at kende. I værste fald invaderes dit bed med *digitalis*, og det er ikke sikkert, at det er sådan, du havde tænkt dig det. Sørg for at luge alle de uønskede planter væk, inden de bliver alt for store.

De mest almindelige fingerbøl...

Digitalis purpurea

☞	120 cm
✿	juni-juli
Antal planter pr. m ²	6

Digitalis purpurea 'Snow Thimble'

☞	100 cm
✿	juni-juli
Antal planter pr. m ²	6

Digitalis purpurea 'Foxy'

☞	80 cm
✿	juni-juli
Antal planter pr. m ²	6

'Foxy' blomstrer allerede første år, og blomsterfarven er blandet fra creme over i rosa nuancer.

Digitalis mertonensis

☞	80 cm
✿	juni-juli
Antal planter pr. m ²	9

De lidt mere specielle fingerbøl...

Digitalis purpurea
'Dalmatian Peach'

📏 40 cm
🌸 maj-juni
Antal planter
pr. m² 6

Digitalis purpurea
'Dalmatian Purple'

📏 40 cm
🌸 maj-juni
Antal planter
pr. m² 6

Digitalis purpurea
'Pam's Choice'

📏 80 cm
🌸 juni-juli
Antal planter
pr. m² 6

De helt nye krydsede Digiplexis

Forældre krydser planter for at skabe nye planter, og det er netop det, som er sket med Digiplexis, som er et kryds mellem *Digitalis purpurea* (fingerbøl) og *Ixoplexis canariensis* (fingerbøl fra de kanariske øer).

Den meget smukke version af fingerbøl vandt prisen som "Bedste Plante" i det engelske ha-

veselskabs udstilling i 2012. Siden har flere forældre prøvet kræfter med Digiplexis, og det er der kommet utrolig flotte planter ud af.

Når det så er sagt, så kan du kun bruge Digiplexis som en sommerblomst, for de er desværre ikke hårdføre til vores klima. Til gengæld har du glæde af deres blomstring rigtig længe, for de er sterile og bruger ikke kræfter på at sætte frø, men bare rolig – de vil fortsat være fødekilde for biene!

Digiplexis når at blive omkring 70 – 80 cm høje og er oplagte at plante i krukker. Sørg for masser af sol, vand og gødning, så er det muligt at nyde blomsterne fra juni – september.

Tips

Er du plaget af snegle i haven? Fingerbøl er bestemt ikke snegleguf, og det skyldes højst sandsynligt plantens giftige indholdsstoffer.

Vidste du at

- det latinske navn *Digitalis* betyder "som en finger" eller "fingerlang" og beskriver den runde form på blomsten.
- fingerbøl er meget giftig, men at millioner af mennesker dagligt er afhængige af at tage hjertemedicin udvundet af planten? Midlet hedder Digoxin.
- fingerbøl er en meget gammel plante, og man har fundet frø i gamle klostertomter. Den er første gang beskrevet i en dansk havebog i 1647.

Alle de viste rododendron har egenskaber, der gør dem særligt dekorative – også udenfor blomstringsperioden.

Vidste du at

fænomenet med den hårede belægning faktisk har et formål. Det er med til at beskytte de nye blade mod svidninger fra solen.

Rododendron - for løvets skyld

Surbundsbed og rododendron sender måske ikke lige associationer til spændende løv, for de fleste forbinder rododendron med ensartede mørkegrønne blanke blade, som passer sig selv hele året rundt. På de næste sider skal du se, hvordan det mangeartede løv på rododendron kan bidrage til helt nye oplevelser i haven.

Der er stor variation på rododendronslægten mange forskellige arters bladstørrelse og -form. Nogle arter har 1 cm store blade, mens andre opnår at vokse 90 cm store blade. De fleste har en aflang form, men der er faktisk også ganske smalbladede sorter, og planter med mere runde bladformer.

Bladindument er et tykt svøb af håret belægning, som dækker bladene hos nogle arter og sorter. Tydeligst er det på de helt nye blade, hvor det ofte er både over og undersiden af bladene som dækkes; og mens indumentet forbliver intakt på undersiden, så vil mange af rododendronbladernes overside over tid blive blanke. I selve processen kan man opleve et skift i farverne sølvgrå, hvidlig, orange, kobber eller rødbrun.

Disse sorter er meget populære, og der arbejdes fra forældernes side på, at du fremover vil kunne få endnu flere sorter at vælge imellem. Forælderne kigger især efter nye sorter, der over en lang periode viser et utroligt flot dekorativt løv.

Rhododendron bureavii

der er mellemhøj i vækst og får rosahvide blomster fra april – maj. Særlig flot rustbrunt indument.

Rhododendron pachysanthum

der har en lav vækst og eminent flot nytillvækst med særlig kraftigt indument, der over tid bliver mere gylden sølvfarvet. Denne art får lyserøde blomster.

Rhododendron bureavii 'Teddy Bear'

er en lav til mellemhøj rund plante, der har meget blanke blade. De nye blade har flot kanelbrunt indument.

Rhododendron pachysanthum 'Silverleaf'

får et fantastisk dekorativt sølvhvidt indument, der dækker hele nytillvæksten i flere måneder. Lav og bred sort med kompakt vækst. Blomstrer i april med hvide blomster, der har et rosa skær.

Rhododendron tsariense 'Queen Bee'

med orangebrunt indument på de nye blade. Skifter til dekorativt sølvgrå farve. Blomstrer i april med sartrosa blomster.

Rhododendron rex 'Great Dane'

er en mellemhøj plante med store smukke blade, der i 3 – 4 måneder er dækket af cremehvidt indument. Blomstrer med rent hvide blomster.

Rhododendron 'Jens Jørgen Sørensen'

får meget lange og smalle mørkegrønne blade. De mange skud danner en tæt og bred rund vækst. Blomstrer med sartrosa blomster.

Rhododendron yakushimanum 'Schneekissen'

er en lav og kompakt voksende rododendron, der får smukke hvidfildede blade lige efter dens blomstring i maj - juni måned. Blomsterknopperne er rosa, men blomstringen er hvid.

Rhododendron wardii 'Blueshine Girl'

er en af de store rododendron, og udover de flotte cremehvide blomster, så har denne sort purpurfarvet bark, stængler og knopper.

Rhododendron ponticum 'Implicatum'

har utroligt små og fine runde blade, der er hvælvede. En meget fin lav og kompakt sort med blåviolette blomster sidst i juni.

Rhododendron orbiculare

danner de smukkeste hjerteformede blade og er en vildart, som stammer fra Kina. Blomsterne er rosa og har den skønneste klokkeform.

Rhododendron makinoi 'Makiyak'

har meget smalle blade, der også er dækket af sølvhvidt indument, når de nye blade dannes. En fin lav og bred rododendron, der blomstrer i maj med svagt rosa blomster.

Rosenlysthuset i metal er godt i gang med at blive indhyllet i smukke dejligt duftende roser, og selvfølgelig har Anette lavet et stilleben inde i lysthuset

Fru Pedersens forunderlige univers

Kun 10 km fra Vesterhavet - 30 km stik vest for Holstebro - ligger en helt speciel oase, hvor planter, dyr og mennesker lever i pagt med hinanden. Den lidt sandede jord er gennem årene opgraderet til havejord, og mangfoldigheden af træer, buske, stauder, roser, snitblomster og køkkenhave er et overflødighedshorn med stor plantediversitet.

En have i 360 grader

Hele vejen rundt om ejendommen er der have. På gårdspladsen, langs gavlen, på terrassen og omme på den anden side af avlsbygningerne, for Fru Pedersens Have er en rigtig landbohave med alt, hvad man kan

tænke sig. "Det er jo smart at haven fylder hele vejen rundt om huset, for så er det altid muligt at finde et sted, hvor man kan opholde sig". Et lille hvil på én af havens mange bænke, eller blot en arbejdsplads lidt i læ for, den til tider, stærke vestenvind. Sol og skygge vandrer og ændrer sig gennem dagen; og bræmmer af lys gennem grene og blade fremhæver de mange detaljer, som planterne i haven hver især har med sig fra naturens hånd. Fru Pedersen er selv meget opmærksom på de gode kig i haven. Hun har heldigvis stor opbakning fra ægtefællen John, som gerne giver en hånd med, når noget af det grovere arbejde skal udføres.

Fuldtids havenørd

Fru Pedersen – eller Anette har ikke altid arbejdet fuldtids i haven. For 10 år siden tog hun en stor beslutning og sagde sit job som handicaphjælper op for at gå all-in i projekt Fru Pedersens Have. I dag er Fru Pedersen nærmest et brand, og det understreges bl.a. af logoet, der er gennemgående fra hjemmeside til pudevår i beboelsesvognene i haven. Hun har i seks år haft haven åben fra april til oktober. Hun er berømt for sine lysfester i sensommeren; og så har Anette også haft travlt med at lave haveudsendelser for TV Midtvest. I det hele taget så er Anette altid travlt optaget af projekter i og

Havens organisk formede bede bindes perfekt sammen af græs, der leder gæsten rundt

Et bed fyldt med bedårende tusindstråle

Massiv glaskugle genspejler havens mange blomster og træer

En smuk haveengel har slået sig ned i haven

Ældre lovtræer er her blevet stammet op, og en allé afgrænser haven mod markerne. Stammerne giver et fantastisk udtryk og spændende lys.

omkring sin have, for når man holder åben have, så går det jo ikke, at haven ikke er passet. På to tønder land (11.000 m²) kan de besøgende nyde planter, som Anette og John har plantet gennem deres 33 år på gården i det vestjyske. Huset og tilhørende bygninger er renoverede gennem årene; og rundt i haven ser man flere bygninger, som gør-det-selv parret også har sat i stand og indrettet.

Dyr giver liv og nytte

Man kan næsten hele tiden høre gæs, ænder eller hønsenes tilstedeværelse i haven. Når man mindst venter det, så farer et par kattekillinger rundt og leger tagfat. I dammen kvækker en frø, og de store tudser flytter dovent kroppen under et skyggefuldt bregneblad. I haven er der også snegle, så derfor har Anette og John moskusænder, og de har gjort en stor forskel på snegletrykket. I højbedshaven står de fine jernbede med bukkede kanter, som Anette fik fremstillet hos den lokale smed for nogle år siden. Kanterne var sat på, så sneglene ikke kunne komme op i salaten; men nu når ænderne nok at æde dem, inden de kommer i nærheden af de lækre grøntsager. I køkkenhaven er flere rækker med tagetes plantet

mellem afgrøderne. "De skulle jo gerne holde orm og larver ude af gulerødder og løg, men det er ikke altid det virker 100%", smiler Anette, som sammen med Karen deles om køkkenhaven, både hvad angår gøremål og høst. Det er et ret stort stykke jord, som ligger helt åbent og solrigt. Udover traditionelle køkkenhavegrøntsager og tagetes, så er der også plantet mange forskellige sorter af græskar; og som noget nyt, så skal der være en allé med de dejligt duftende ærteblomster. "Georginerne står også her, og vi har så mange, at vi ikke magter at grave dem op hvert år", fortæller Anette. I stedet for at grave op til frostfri opbevaring, så klippes topene af, og der dækkes til med visne toppe, vintermåtter som dyne og slutelig dækket med plastik, som sørger for, at der er lukket helt ned til kulen. Den metode er tilstrækkelig for at overvinde knoldene i det vestjyske.

Gør det simpelt

Måske er det omfanget, som nødvendiggør

Flere bud på fine opstillinger fra Fru Pedersens Have

Børnenes legehus er opgraderet til mormors kolonihavehus i miniformat

Bed & Breakfast gæsterne kommer straks i strandstemning på terrassen foran skurvognen

de mange genveje til havedrift – ellers er det fordi Anette ikke rigtig vil vide, hvordan man egentlig bør gøre. På flere måder sparer hun en del arbejde ved at springe første runde over, og resultatet synes at være lige så godt. F.eks. så forspirer hun næsten ingen planter. Græskarfrøene sås direkte i jorden, hvor mange andre ville forkultivere frøene i små potter og bagefter plante dem ud. Det samme gælder for ærteblomsterne, som hun dog lægger i blød natten over, inden hun propper dem ned i jorden ved de høje rionet, som de vokser op ad. Når hun planter og anlægger nye bede i haven, så vælger hun de planter, som hun bedst kan lide. Skeler måske lidt til sol og skyggeforhold, men ned i bedet kommer de fluks og må så flyttes, hvis det viser sig at være nødvendigt. På den måde er der ikke så langt fra tanke til handling, og handlet det bliver der hele tiden i Fru Pedersens Have.

Har sans for detaljen

Anettes pyntegen er MEGA stort. Alle steder mødes man med stilleben udført med akkuratessse og stor erfaring. Hun forstår at skabe en eventyrlig stemning i haven. Hun bruger havens grønne ramme til udstillinger med genbrugsmøbler, betonstøbte figurer, lys, metal og så selvfølgelig planter, frugt og

grøntsager fra haven. Former og farver kombineres i en uendelighed, og det er tydeligt, at udsmykningen er Anettes prik over i'et; og det er denne stemning, som de mange besøgende hvert år elsker at være i. "Egentlig skal der jo ikke så meget til, for en snor med retrovasketøj eller viskestykker kan alle vel overkomme at hænge op", siger en smilende Anette. Hendes humør synes næsten altid at være i top, for haven og idéerne til havens udsmykning giver hende utrolig stort velvære. De mange besøgende i haven er også med til at løfte hendes humør. Snakken om planter og blomster er så positiv, at det kun er den fysiske træthed efter lange dage med vanding, klipning og lugning, der får hende til at sidde dybt i lænestolen, når dagen lakker mod enden.

Stor fanskare

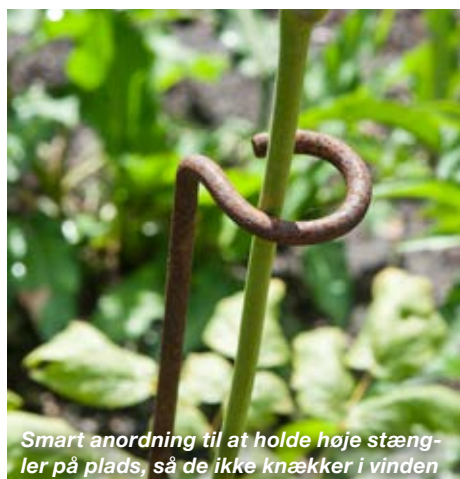
Anette begyndte for flere år siden at skrive en blog, og da hun indvilgede i at lave have-tv, så gik det for alvor stærkt med at få udbredt kendskabet til Fru Pedersens Have. Hendes haveartikler besøges hvert år omkring 1 mio. gange, hun har en aktiv Facebook side, og så er Instagram et dagligt redskab i formidlingen af gøremål i haven. "Det er heldigvis lykkedes for mig at

gøre haven til mit levebrød, men det kræver et stort publikum, for at det kan lade sig gøre", fortæller Anette, som også ynder at leje de indrettede skurvogne ud til Bed & Breakfast.

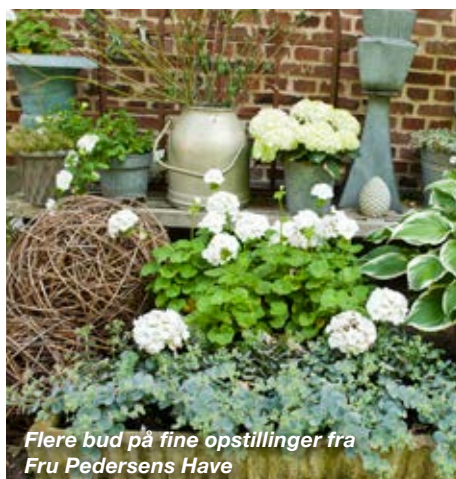
For at give lidt tilbage, har hun også åbnet muligheden for at være frivillig i haven. En mulighed for dig, som har brug for at komme ud i andre omgivelser i nogle dage, har lyst til at lære om haven eller bare gerne vil arbejde i en have og sove som en sten om natten. Som frivillig bor man i haven og spiser med i køkkenet.

Søger selv inspiration

Anette er frisk på at køre land og rige rundt for at få nye input til sit eventyrlige haveunivers. Hun inspireres af nye planter, nye potter og krukker; og så møder hun en masse ligesindede havenørder på sin vej. Et netværk er vigtigt, når man i hverdagen går med sit projekt lidt alene; og nye elementer i Fru Pedersens Have er netop hentet på sådanne ture og arrangementer. Anette er den samme flittige havemyre, men hendes behov for at indrette i nye stilarter vil hele tiden skabe nye stemninger i haven, som fortsat vil være åben for alle, der har lyst til at se den.

Smart anordning til at holde høje stængler på plads, så de ikke knækker i vinden

Flere bud på fine opstillinger fra Fru Pedersens Have

Et kig ind til endnu et havehus, hvor man lige kan sidde og mærke stemningen

Anette er altid på havearbejde – også selv om hun er i gang med at vise gæster rundt

Vasketøjet vajer for vinden

Potteskuret er hyppigt i brug, for der er altid lige noget, som skal plantes til eller plantes om

Rosenlysthuset i metal er godt i gang med at blive indhyldet i smukke dejligt duftende roser, og selvfølgelig har Anette lavet et stilleben inde i lysthuset

Trænger man til et hvil eller en middagslur, så står havesengen klar

Moskusænder er eminente til at rydde haven for snegle

Den meget store mammutbladplante midt i haven pakkes forsvarligt ind hvert efterår – den tåler nemlig ikke den lange kuldeperiode, som vi ofte har i Danmark

Smarte sneglefri højbede

Den store køkkenhave med rionet til ærteblomster og det store georginebed, hvor smarte stativer hindrer planterne i at knække, når det stormer fra vest

Anettes gode råd

- Så skyggetålende græsfrø til de områder i haven, hvor græsset vokser svagt
- Plant fodposer omkring æbletræerne, når de er store nok – det sparer en masse lugearbejde og ser så fint ud. Både hosta og storkenæb er eminente
- Har du plads til et skovbed, så sørg for løgvækster i det tidlige forår, lupiner i forsommeren og til sidst bregner – så er der næsten ingen pasning
- Grav jorden i højbedene godt igennem og ibland kompost. Grøntsagerne kan stå rigtig tæt og give stort udbytte i den løse jord
- Lav blå kartofler og gulerødder i mange farver – det behøver ikke være kedeligt at dyrke grøntsager
- Plant roser, der dufter
- Find et bed i haven, hvori du kan plante nyindkøbte planter til test, inden de får det endelige voksested i haven
- Plant roser til snit i køkkenhaven, så behøver du ikke ærgre dig over at fjerne blomster fra din have
- Lav bede med blandede planter og andre bede med mere ensartede planter – det giver en god synergi

Sådan får du de flotteste ærter

Såtidspunkt

Allerede fra marts måned og helt frem til juni kan du så ærter i din have. Det første hold kan med fordel sås i pletter eller bakker i drivhuset, for senere udplantning, men i princippet kan du så ærter så snart jordens temperatur er over 5 grader C. Ærter er eftertragtet som føde for både fugle og mus, så det kan svare sig at dække bedet til, indtil ærteplanterne er blevet fine og store.

Afstanden bør være 4-6 cm i dobbelte rækker med en afstand på 15 – 20 cm. Der skal være 45 – 60 cm til næste dobbeltrække. Jo højere sorten er, jo mere afstand mellem dobbeltrækkerne. Læggedybden er 5 cm.

Tips

Du kan forspire ærterne ved at lægge dem i vand ved stuetemperatur 12 timer før såning. Derefter lægges de vandmættede ærter i et fugtigt klæde, hvorefter de vil starte spiringen. Vær opmærksom på, at de små ærtespirer er meget skrøbelige. Når du sår forspirede ærter, undgår du "huller" i rækkerne.

Voksested

Når køkkenhaven er placeret, så der er masser af lys og luft, er det ideelt for ærter at være der. Jorden skal være luftig og næringsrig – gerne tilført kompost. Den skal være vandholdende, men med godt dræn. Jorden skal være frisk. Det vil sige, at jorden ikke har været benyttet til ærter eller bønner de sidste 4 – 6 år.

Opbinding

Selv de meget lave typer af ærter har godt af lidt opbinding, og det bliver lettere at høste, når planterne ikke ligger henad jorden. Et lavt rionet, ærteris lavet af eks. birkegrene eller hvad du nu har. De høje sorter skal plantes ved stativ lavet af bambuspinde eller lignende. Ofte er ærterne i stand til selv at slynge sig op ad stativet, men de bør hjælpes på vej, så de ikke blot vokser hen ad jorden.

Lave og hurtige ærter

Når vi om foråret hungre efter friske grønne ærter, så vælg en af de lave sorter, der hurtigt modner de grønne bælg. Det tager ca. 10 – 12 uger fra såning, til du kan høste. De lave sorter er nemme at binde op, og når du har høstet, så er planterne ikke til mere nytte, og de kan fjernes fra køkkenhaven.

De hurtige lave sorter kan sagtens gentages med ny såning på et friskt stykke jord.

Sortsudvalget afhænger af frøposeudbyderen, men man kan som regel få en lav, mellemhøj og høj sort.

Mellemhøje og høje sorter

Det tager 2 – 3 uger ekstra for at modne ærterne på de sorter, der bliver 60 – 180 cm høje. Til gengæld vil der være friske ærter i en periode på 3 – 4 uger. De er super dekorative i køkkenhaven, og fornøjelsen ved at høste på samme plante i længere tid er bestemt heller ikke at foragte.

Vidste du at...

- *Pisum sativum* – haveærten er en meget gammel kulturplante? For tusinde år siden var ærterne helt hårde, og det var først i 1500-tallet, at den grønne skalært blev dyrket. Marværter er dem, vi kender bedst, og de har siden 1700-tallet været et af forældernes fokuspunkter for høstoptimering og bedre smag. Sukkerærter eller slikærter er også "gamle", men blev først almindelige efter en lancering sidst i 1970'erne.
- marværter er de "almindelige" ærter, der ligger inden i en bælg, som vi åbner?
- slikærter er flade bælg uden den hårde indvendige hinde, de kan derfor spises hele?
- sukkerærter er en slags slikærter, som kan spises hele, men hvor ærterne får lov at udvikle sig inden høst?
- man har udviklet sorter, som har ekstra mange fangtråde, når ærter dyrkes til konsum? På den måde støtter ærteplanterne hinanden og kræver ikke opbinding.

Prøv at dyrke søde kartofler

Det er altid spændende at prøve noget nyt. Søde kartofler kender du nok fra supermarkederne, hvor de store flotte kartoffellignende knolde ligger til salg. Måske har du allerede forsøgt at dyrke søde kartofler selv; og hvis du vil vide mere, så er her en masse gode tips, som får det til at blive en succes.

Tropisk plante

Trods navnet "kartoffel", så er søde kartofler overhovedet ikke nært beslægtet med den almindelige kartoffel. Det latinske navn er *Ipomoea batatas*, og man har fundet spor af grøntsagen i Peru, som kan dateres til 8000 år før vores tidsregning. Der er altså ikke tale om nogen nyhed! Det nye er, at der flere steder i verden arbejdes på at forædle søde kartofler, som både egner sig til dyrkning under kølligere himmelstrøg, men som også har endnu flere gavnlige næringsstoffer. Globalt set vil søde kartofler have en betydelig effekt på fremtidig fødevaremangel, så det er en afgrøde, som vi kommer til at se mere til.

Starttidspunkt

Det bedste resultat får du, hvis du køber pletter med planter af søde kartofler i dit havecenter. Gartneren har forberedt en stikling, så den nu har rod og kan plantes ud i din have. Da det er en tropisk plante, må den ikke få frost. Plantetidspunktet er derfor først fra slutningen af april måned, og så skal planterne endda dækkes. Langsomt vil planterne vokse i den forholdsvis kolde havejord. Søde kartofler begynder først at vokse, når der er mere end 10 grader C. HUSK at plante dem lidt dybt, for knoldene dannes lige under toppen.

Den sikre metode

Hvis du vil være sikker på at kunne høste store flotte knolde, skal du dyrke søde kartofler i en stor krukke eller spand; og den skal stå varmt og lyst i drivhuset. Når sommeren er varm og dejlig, kan den flyttes udenfor.

Søde kartofler på friland

Det er bestemt også en mulighed at dyrke søde kartofler i din køkkenhave eller højbed, og med lidt ekstra hjælp i foråret, vil planterne nå at danne en god portion knolde, du kan høste i oktober.

Hold på varmen

For at sikre så lun en jord som muligt omkring rodzonen, kan man dække bedet med sort plastik og skære huller, hvor planterne skal stå. Efter plantning dækkes rækken med en grotunnel med fiberdug. Behold blot tunnellen på planterne helt frem til juni måned, hvor det er tid til, at planterne skal vokse under åben himmel. Planterne vil gro bedst i læ og med masser af sol og varme.

Opbinding

Søde kartofler er faktisk en slyngplante, som laver meterlange stængler. De kan sagtens vokse frit i din køkkenhave og dække jorden. Bladene er meget dekorative, og det ser fint og lidt vildt ud. Vil du gerne binde dem op, er det bestemt også en mulighed, men det har ingen betydning for resultatet.

Afhængigt af sorten,

så har søde kartofler hvide, orange eller lilla frugtkød. Smagen er sød og nøddeagtig, og søde kartofler smager rigtig godt bagt sammen med andre rodfrugter. De er rige på kostfibre, og der er både et højt A-vitamin og kaliumindhold i knoldene. De kan bages, koges, moses, laves til chips, komme i suppe eller bages i en tærte.

Bladene på søde

kartofler er spiselige, og du kan tilberede dem, som var det spinat, hvilket smagen også minder om.

Høst

Det vil tage mindst 4 – 5 måneder, inden knoldene er klar til høst. Det er bedst at lade knoldene vokse, indtil toppens blade begynder at blive gule; og så er man langt inde i oktober måned. Har du brug for at høste før, så skal du blot sørge for at spise knoldene inden for kort tid.

Pas og plej

Det er supernemt at dyrke søde kartofler i egen køkkenhave. Ibland gerne en god kompost inden plantning. Planterne skal ikke hyppes, for der dannes ikke grønkorn i knolden (som hos kartofler). De er dekorative, og så passer de næsten sig selv.

I tørre perioder har de brug for vand, og så skal du selvfølgelig sørge for, at der ikke er for meget ukrudt, som generer planterne.

Hvis du insisterer på

at dyrke søde kartofler fra en knold, så kan du ikke være sikker på at få supermarkedsversionen til at gro, for den er behandlet med spirehæmmende kemi. Hvis du vil forsøge dig, skal du købe en økologisk dyrket sød kartoffel og skære den over. Skærefladen placeres i vand, og kartofflen holdes oppe med kødnåle. Når knolden begynder at spire, kan du forsigtigt plante den i en potte med jord. Alt skal foregå ved stuetemperatur. Når knolden har sat rødder, og toppen gror, så kan du plante den ud i din have.

Hængende skønheder til

Hjertetetræ

Cercidiphyllum japonicum 'Pendulum'

Toppodet plante fra 1,2 – 2 m høj

Træets smukke hjerteformede blade er bronzefarvede, når de springer ud, hvorefter farven ændrer sig til at være nærmest blågrønne. Inden løvfald farves bladene igen rødorange. Der er ofte en dejlig krydret duft omkring træet med de hængende grene.

Hængelærk

Larix kaemferi 'Stiff Weeping'

Toppodet lærk fra 1,2 – 1,8 m høj

De stærkt nedhængende grene på hængelærk er særdeles dekorative og bibringer haven en speciel orientalsk stemning. Grenene kan næsten nå ned til jorden, og planten står som en grøn søjle. Nålene på denne sort er friskgrønne, og inden planten smider nålene om efteråret, lyser den flot op med skriggule høstfarver.

mindre haver

Hængeblodbøg

Fagus sylvatica 'Purpurea Pendula'

Toppodet træ i højder fra 0,9 – 2 m

Hængeblodbøg fås også som almindeligt træ, der kan blive op til 10 – 12 m højt; men de podede typer bliver ikke meget højere, end den højde de er podede i. Dybt hængende grene og flotte røde blade i foråret, der senere bliver mere dybt røde. Det mørke løv er en god kontrastfarve til planter med lysere blade, og den hængende form danner en fin søjle i havens bede.

Dværghængepil

Dværghængepil, Salix repens 'Voorthuizen'

Toppodet pil fra 0,8 – 1 m høj

Lille fin plante, der egner sig godt til havens bede både med forårsløg og med stenbedsplanter eller i en krukke. Hvert forår dækkes planten af gule gæslinger på de tynde nedhængende grene. Bladene er grålige og særdeles dekorative i haven.

Hængende skønheder til

Sørgebirk

Betula pendula 'Youngii'

Podet birk i størrelser fra 1,5 – 3 m

Sørgebirk 'Youngii' har de mest hængende grene af alle birk. Den er forholdsvis langsomtvoksende, men kan med årene få grene, der når helt ned til jorden. Grenbygningen med meget fine grene giver planten et graciøst udseende. Barken er hos unge planter hvid, men mere mørk og knottet jo ældre planten bliver. Får flotte gule høstfarver.

Dværgmispel

Cotoneaster 'Coral Beauty'

Lille toppodet plante i højder fra 40 – 80 cm

Der findes flere typer af dværgmispel, som med de overhængende grene og vintergrønne blade er meget relevante at finde plads til i haven. Afhængigt af sorten er bladene større eller mindre, og nogle er mere bredtvoksende end hængende. Hvert forår blomstrer dværgmispel med fine hvide blomster efterfulgt af røde bær i sensommeren.

mindre haver

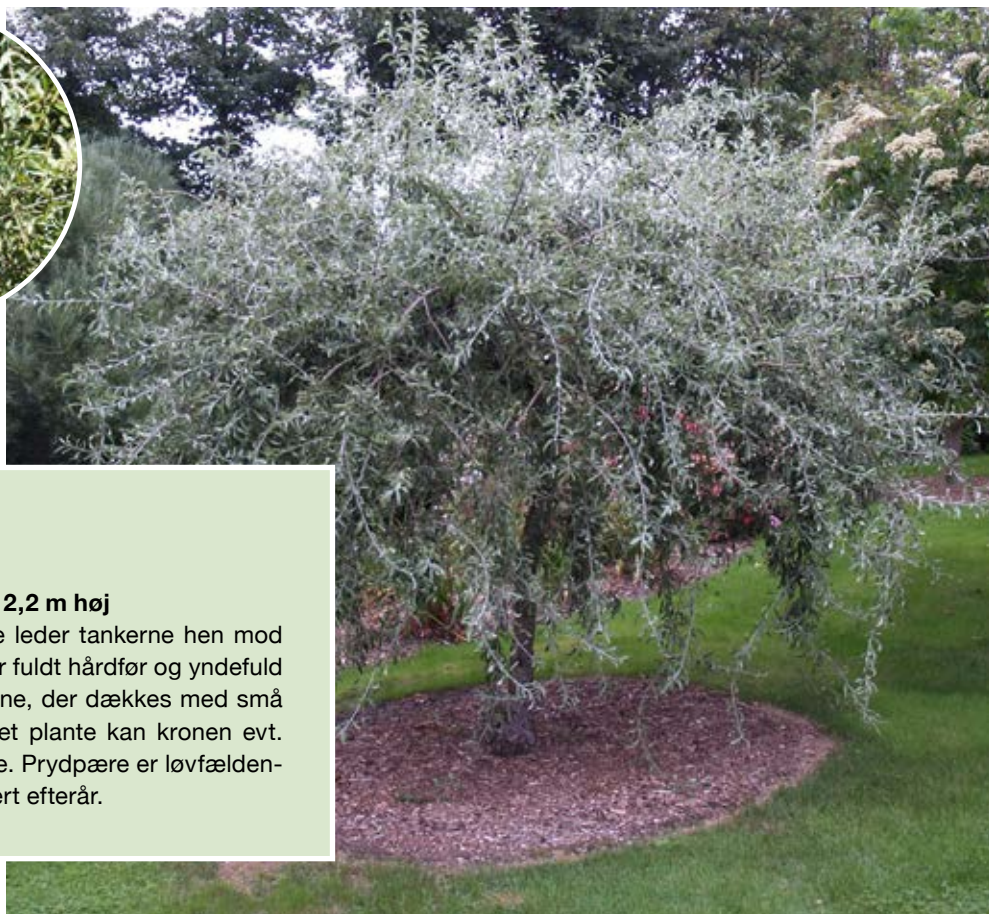

Nordens oliven eller prydpære

Pyrus salicifolia 'Pendula'

Toppodet plante eller træ fra 0,8 – 2,2 m høj

Dekorative sølvfarvede smalle blade leder tankerne hen mod oliventræets blade; men prydpære er fuldt hårdfør og yndefuld med sine spinkle nedhængende grene, der dækkes med små hvide blomster i april. Som toppodet plante kan kronen evt. klippes, så den danner en rund kugle. Prydpære er løvfældende, men holder sine blade længe hvert efterår.

Troldakasie

Robinia pseudoacacia 'Twisty Baby'

Toppodet træ i højder fra 60 cm til 1,8 m

Det næsten eventyrlige lille træ med de tvistede blade og overhængende grenvækst pryder ethvert bed i haven, men er også utrolig flot i en stor krukke eller balje. Troldakasie har en kompakt vækstform, og det lysegrønne frodige løv giver haven et friskt pust.

Bakkestjerne

Blåkant

Engstorkenæb

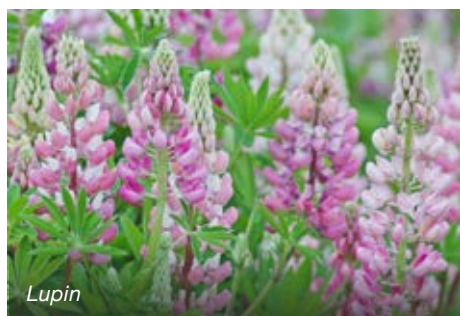
Flerårig hør

Kokardeblomst

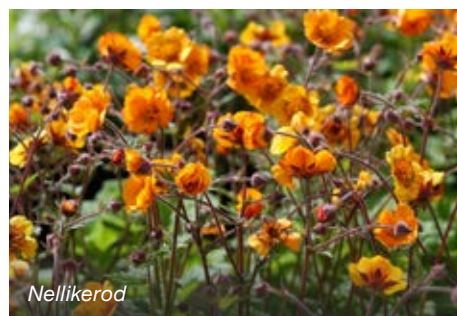
Kæmpemargerit

Lupin

Løvefod

Nellikerød

Stauder der blomstrer to gange

Der er bare nogle planter, der vil os det dobbelt så godt, og der findes en række stauder, som er særdeles gode til at blomstre både tidlig sommer og igen i sensommeren. Måske er du stødt på betegnelsen remonterende stauder, og det er stauder fra denne gruppe, som du her får 20 bud på.

Nyserøllike

Pragtstorkenæb

Ridderspore

Rosenkrave

Røllike

Slangeurt

Smalbladet klokke

Staudesalvie

Tidselkugle

Sporebaldrian

Trekantblomst

Tips - - - - -

Anden blomstring bliver bedst, hvis du hjælper den lidt på vej. Det gør du enkelt og let ved at klippe de første visne blomsterstande af og til-deler planten lidt ekstra gødning.

Dansk navn	Latinsk navn	Blomsterfarve	Blomstring	Højde i cm	Planter pr. m ²
Bakkestjerne	<i>Erigeron</i>	Rosa, lilla, hvid	Juni-august	60-70	6
Blåkant	<i>Nepeta</i>	Hvid, blålilla	Juni-september	25-60	6-9
Engstorkenæb	<i>Geranium pratense</i>	Hvid, lilla, blå	Maj-september	20-60	5
Flerårig hør	<i>Linum perenne</i>	Hvid, blå	Juni-august	40	9
Kokardeblomst	<i>Gaillardia</i>	Gul, rød, orange	Juli-september	20-30	7-9
Kæmpemargerit	<i>Leucanthemum</i>	Hvid, lys gul	Juni-oktober	40-100	5-6
Lupin	<i>Lupinus polyphyllus</i>	Hvid, gul, rosa, rød, blå	Maj-august	50-80	3-5
Løvefod	<i>Alchemilla mollis</i>	Grøngul	Juni-juli	40	6
Nellikerod	<i>Geum</i>	Rød, orange, gul, abrikos	Maj-august	30-50	7-9
Nyserøllike	<i>Achillea ptarmica</i>	Hvid	Juli-september	40	6
Pragtstorkenæb	<i>Geranium magnificum</i>	Blålilla	Juni-august	40	6
Ridderspore	<i>Delphinium</i>	Hvid, lillarosa, lyseblå, blå, mørkeblå	Juni-oktober	80-180	3-5
Rosenkrave	<i>Tanacetum</i>	Rosa, rød	Juni-september	80	6
Røllike	<i>Achillea millefolium</i>	Gul, orange, rosa, rød	Juni-august	60-80	6
Slangeurt	<i>Persicaria bistorta</i>	Rosa	Maj-august	60	5
Smalbladet klokke	<i>Campanula persicifolia</i>	Hvid og blåviolet	Juni-juli	80	6
Sporebaldrian	<i>Centranthus ruber</i>	Rød og hvid	Juni-september	60	6
Staudesalvie	<i>Salvia nemorosa</i>	Hvid, rosa, lyseblå, blålilla	Juni-september	25-50	6-7
Tidselkugle	<i>Echinops</i>	Blå	Juli-september	80-120	4-5
Trekantblomst	<i>Tradescantia</i>	Hvid, rosa, blå, lilla	Juni-september	50	5

Asparges- risotto

En rigtig forårsklassiker der er nem at lave, ser fantastisk ud og passer ind i mange retter eller kan spises som eneste ret.

Opskrift til 4 personer

- 200 g risottoris
- ½ dl hvidvin
- 1 finthakket løg (mellemstort)
- ½ l grøntsagsbouillon eller hønsebouillon
- 300 g hvide asparges
- 200 g grønne asparges
- Ca. 50 g revet parmesan
- Smag til med citronsaft
- Salt og peber
- Dild

TIPS

Retten kan laves med både grønne, violette og hvide asparges; det gør den bare endnu smukkere. Smagen i grønne og violette asparges er nogenlunde den samme, men ved at tilføje hvide asparges gør du retten endnu mere spændende at sætte tænderne i.

Fremgangsmåde

I en tykbundet gryde hældes ca. 3 spsk. olivenolie. Mens olien opvarmes hældes ris og det hakkede løg i. Når risene er klare, hældes hvidvinen og ca. halvdelen af bouillonon ved, og nu skal det simre ved svag varme. Hold øje med retten og tilsæt mere væske, så det ikke koger tør. Det tager ca. 20 – 25 min.

De hvide asparges skrælles, og nu kan endestykkerne på både de hvide og grønne asparges knækkes af. De afbrækkede stykker kan evt. koges op med lidt vand, som derefter kan tilsættes risene for at give mere smag.

De hvide asparges dampes, til de er lettere møre. Omkring 5 min. inden risene er helt færdige, tilsættes de friske grønne asparges og de dampede hvide. Nu tilsættes parmesan-osten, og retten smages til med salt, peber og citronsaft. Pynt af med lidt dild.

Lige nu er der fuld fart på rabarberplanterne, og det gælder om at få høstet og syltet alt, hvad man orker. Denne opskrift på rabarberketchup er særdeles velegnet til sommerens burgere fra grillen.

Det skal du bruge

- 100 g rabarber skåret i mindre stykker
- 1 fed hvidløg
- ½ mellemstort zittauerløg
- 1 spsk. sukker
- 1 laurbærblad
- ½ tsk. røget paprika
- 1 tsk. æblecidereddike
- 1 tsk. stødt koriander

Fremgangsmåde

Først brunes hvidløg, løg og koriander i en gryde. Nu tilsættes rabarber, sukker, røget paprika og laurbærbladet. Tilsæt æblecidereddike og evt. lidt vand, hvis der mangler væske.

Når blandingen har kogt ved svag varme i ca. 1 time, skal blandingen køles af. Inden du blander din rabarberketchup blank og fin, så skal du først fiske laurbærbladet op. Slutteligt smages ketchupblanding til med salt, peber og evt. chili, hvis den skal have lidt kant.

TIPS

Du kan sagtens opbevare den lækre ketchup i tætsluttede glas og have glæde af indholdet hele efteråret.

Nu er de sidste nøgne grene i haven dækket af en dejlig mængde løv, og i haven blomstrer planterne om kap for at få mest opmærksomhed. Det sidste af køkkenhaven plantes eller sås til, og krukkerne fyldes med de skønneste blomster. I dette nummer af Haveglæder kan du dykke ned i magnoliernes verden og se nye spændende sorter. Du får idéer til at plante hængende træer til de mindre haver, bliver inspireret af flotte rododendron med smukt løv; og vi har været på besøg i Fru Pedersens have, hvor Anette giver sine gode råd videre. Du kan også lære at dyrke søde kartofler og få max ud af dine ærter. Rigtig god fornøjelse!

Scan QR koden og få et stort leksikon over planter til din have. I app'en kan du søge oplysninger om buske, træer, roser, stauder, surbundsplanter, frugt og grøntsager. Søg på farver, højde, modningstid og se, hvor du kan anvende planterne. Du kan også læse

artikler om haveemner, du ønsker uddybet eller se video af diverse gøremål i haven. I havesæsonen vil der løbende være tips til, hvilke aktuelle gøremål du skal udføre i haven. App'en viser dig vej til dit nærmeste havecenter, hvor vi glæder os til at se dig.

Besøg www.haveglæder.dk

videoklip · artikler · inspiration · nyhedsbrev

ISBN 978-87-91659-72-8

9 788791 659720 >